

POM2STN+TS Teknisen ja tekstiilityön soveltava osa

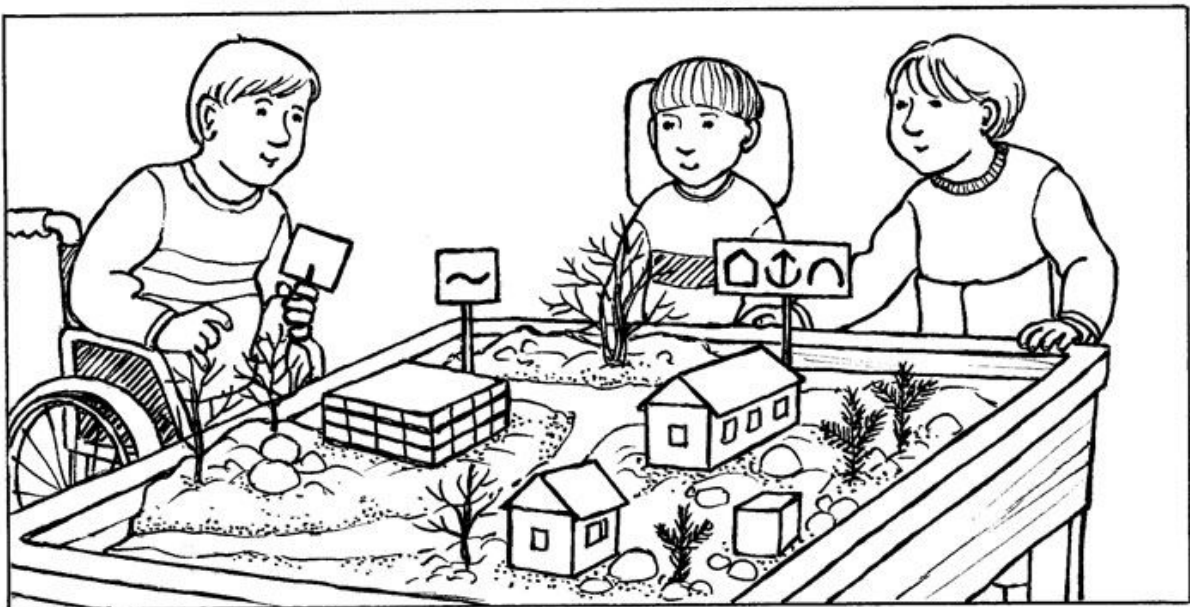
Kevät 2016

Jaksosuunnitelma

Laura Hovila

Lotta Kärki

Minä ja lähiympäristöni

Kuva: Papunetin kuvapankki, www.papunet.net, Elina Vanninen

- 1 [JAKSON ESITTELY](#)
 - 2 [JAKSON TAVOITTEET JA SISÄLLÖT](#)
 - 3 [TYÖSKENTELY JA TOTEUTUS](#)
 - 3.1 [Ideointi](#)
 - 3.2 [Suunnittelu ja kokeilu](#)
 - 3.3 [Tekeminen](#)
 - 3.4 [Dokumentointi ja arviointi](#)
 - 4 [MUUTA HUOMIOITAVAA](#)
- [LÄHTEET](#)
- [LIITTEET](#)
- [Liite 1: Suunnitteluohje](#)
 - [Liite 2: Itsearviointilomake](#)

1 JAKSON ESITTELY

Tämä jaksosuunnitelma on suunniteltu ensimmäisen luokan oppilaille syksyn ensimmäiseksi käsityön kokonaisuudeksi. Jakson aiheena on Minä ja lähiympäristöni. Jakson aikana oppilaat suunnittelevat ja rakentavat pienryhmissä kaupunkiympäristön pienoismallin, johon haetaan mallia koulun lähiympäristöstä. Työskentelyssä yhdistyvät kovat ja pehmeät materiaalit, joita työskentelyssä sekä yksin että yhdessä. Jakson toteutukseen on suunnitelmassa varattu noin 20 oppituntia. Opettaja voi kuitenkin tarpeen mukaan lisätä tai vähentää tuntimäärää sekä muokata tuntijakoa parhaaksi katsomallaan tavalla oppilasryhmän tarpeiden mukaisesti. Jaksossa käsityön opetukseen integroidaan myös ympäristöopin ja matematiikan sisältöjä.

Minä ja lähiympäristöni sopii ensimmäisen käsityöjakson aiheeksi useasta syystä. Ensinnäkin aihe on oppilaille mielenkiintoinen ja helposti lähestyttävä. Lapset ovat tavallisesti kiinnostuneita ympäristöstään ja he myös tutkivat mielellään asioita. Oma lähiympäristö on myös vahvasti osa oppilaiden kokemusmaailmaa. Toiseksi aihe on ajankohtainen ensimmäisen luokan oppilaille. Koulutulokkaat kulkevat kenties ensimmäistä kertaa itsenäisesti pidempiä matkoja, minkä vuoksi lähiympäristöön tutustuminen ja siellä liikkuminen on tärkeää. Kolmanneksi aihe nivoutuu luontevalla tavalla koulun vuosiryhtiin. Syksyisin usein palautellaan mieleen koulumatkan kulkemiseen liittyviä asioita ja liikennesääntöjä, monilla kouluilla poliisikin saattaa vieraila juuri lukuvuoden alussa.

Jakson tavoitteena on tutustuttaa oppilaat käsityön maailmaan ja omin käsin tekemiseen. Samalla oppilaiden kanssa perehdytään kokonaisen käsityön prosessiin sen kaikkine vaiheineen. Kokonaisen käsityöprosessin eri vaiheita on mahdollista työskentää näin varhaisessa vaiheessa, kunhan suunnitteluun ja työskentelyyn vain annetaan mahdollisuus. Pienilläkin oppilailla on olemassa valtavasti ideoita ja valmiuksia tämänkaltaiseen työskentelyyn, he vain tarvitsevat aikuisen ohjausta suunnitelmien toteuttamiseen. Toisaalta kokonaisen käsityön näkökulmaa on syytä painottaa alusta alkaen, sillä varhain opitut prosessin eri vaiheisiin liittyvät taidot vähentävät haasteita myöhemmin omia töitä suunniteltaessa ja toteuttaessa. (Yliverronen 2014, 77.) Painottamalla kokonaista käsityötä alakoulun alusta asti onnistutaan myös paremmin täyttämään opetussuunnitelman asettamat tavoitteet ja samalla välttämään puutteet käsityöprosessin eri vaiheita koskeissa tiedoissa ja taidoissa (ks. Hilmola & Syrjäläinen 2014, 129–130).

Minä ja lähiympäristöni -aiheessa käsityön opetus integroituu vahvasti ympäristöoppiin ja matematiikkaan. Oppiaineita integroimalla pyritään eheyttämään opetusta tuomalla esiin opittavien asioiden välisiä yhteyksiä, tätä kautta myös kokonaisuudet hahmottuvat paremmin ja oppiminen syvenee (ks. Collanus 2009; Fernström, Karppinen & Ojala 2014; POPS 2014). Tässä jaksossa integraation voi nähdä tiedonalojen välisenä integraationa: oppiaineisiin pohjautuvien näkökulmien sijaan tavoitteena on löytää alue, jossa oppiaineet kohtaavat toisensa (ks. Collanus 2009). Toisaalta jakson integraatiota voisi kuvata myös ilmiöpohjaiseksi integraatioksi, jossa oppiainerajat ylittyvät projektioppimisen merkeissä (ks. Fernström ym. 2014). Jaksolla ympäristöopin ja matematiikan sisältöjä käydään läpi osana käsityöprosessin eri vaiheita. Esimerkiksi aiheeseen virittäytymisen voi luontevasti integroida ympäristöopin oppitunneille, kun taas matematiikan sisällöt korostuvat enemmän suunnittelu- ja toteutusvaiheissa.

2 JAKSON TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

Tähän käsityön jaksoon sisältyy runsaasti erilaisia tavoitteita ja sisältöjä. Jakson tärkeimpinä tavoitteina ovat luonnollisesti käsityön oppiaineen tavoitteet. Näiden tavoitteiden lisäksi jaksoon sisältyy myös ympäristöopin ja matematiikan oppiaineisiin liittyviä tavoitteita, sillä jaksossa käsityö integroidaan näihin oppiaineisiin. Oppiainekohtaisten tavoitteiden lisäksi jaksoon sisältyy yleisempiä kasvatuksellisia tavoitteita. Kaikki jakson tavoitteet ja sisällöt kuvataan tarkemmin seuraavaksi. Tavoitteita ja sisältöjä tarkastellaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) kautta. Näin jakson tavoitteet ja sisällöt ovat perusteltuja sekä oppiaineisiin ja luokkatasoon sopivia.

Yleiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen alueista jaksolla toteutuvat ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5), osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) (ks. POPS 2014, 99–101). Tavoitteena on harjoittaa oppilaiden ajattelun taitoja sekä kykyä vaikuttaa omaan oppimiseen ja arvioida omaa ja muiden oppimista. Vuorovaikutuksen ja ilmaisun osalta harjoitetaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja yhteisen projektin muodossa sekä itseilmaisuun liittyviä taitoja kokonaisen käsityöprosessin muodossa. Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen harjoittaminen liittyy jaksolla turvalliseen liikkumiseen omassa lähiympäristössä. TVT-taitojen harjoittaminen liitetään jaksolla osaksi ryhmän yhteistä työskentelyä. Jaksolla tavoitteena on myös tukea oppilaiden osallistumista ja vaikuttamista osana yhteisen projektin työstämistä. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen näkyy jaksolla lähiympäristön havainnointina sekä erilaisten kierrätysmateriaalien hyödyntämisenä.

Käsityö. Jaksoon sisältyvät kaikki käsityön oppiaineen sisältöalueet: ideointi, kokeilu, suunnittelu, tekeminen, dokumentointi ja arviointi (S1–S6) (ks. POPS 2014, 146–147). Jakson tärkeimpänä tavoitteena on tutustuttaa oppilaita käsityön maailmaan. Koska kyseessä on ensimmäisen luokan ensimmäinen käsityön jakso, oppilaiden innostuksen ja kiinnostuksen herättäminen on tärkeää. Tämä luo pohjaa myöhemmälle käsityön opiskelulle. Jaksolla oppilaita ohjataan ja tuetaan kokonaisessa käsityöprosessissa. Tavoitteena on tutustua käsityöprosessin kaikkiin vaiheisiin jo varhaisessa vaiheessa, jotta käsityön prosessi tulisi oppilaille heti tutuksi ja eri vaiheisiin liittyviä taitoja voitaisiin harjoittaa

monipuolisesti. Lisäksi tavoitteena on tutustua kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti moniin erilaisiin materiaaleihin.

Käsityön sisältöinä jaksolla ovat käsityön perustaidot. Tavoitteena on harjoittaa ja vahvistaa taitoja, jotka toimivat pohjana muissa lukuvuoden aikana opittavissa tekniikoissa. Harjoitettavia perustaitoja jaksolla ovat leikkaaminen, liimaaminen, hiominen, naulaaminen ja maalaaminen. Näiden lisäksi jaksoon on mahdollista sisällyttää myös muiden taitojen harjoittamista, mikäli näyttää siltä, että oppilaat hallitsevat edellä mainitut taidot jo hyvin. Opettajan tehtävänä on siis arvioida oppilaiden taitotasoa ja tekemiensä havaintojen perusteella eriyttää opetusta harjoitettavien taitojen osalta.

Ympäristöoppi. Ympäristöopin sisällöistä jaksolla korostuvat lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3) sekä tutkiminen ja kokeileminen (S4). Sisällöistä mukana on myös kotona ja koulussa toimiminen (S2), joskin hieman hieman pienemmässä mittakaavassa kuin kaksi muuta sisältöaluetta. (ks. POPS 2014, 130–133.) Tärkeimpänä ympäristöopin tavoitteena on tutustua yhdessä retkeilemällä koulun lähiympäristöön: oppilaat saavat mahdollisuuksia liikkua luonnossa, toteuttaa uteliaisuuttaan ja innostua ympäristöopin opiskelusta oppiaineelle luonnollisessa ympäristössä. Tavoitteena on myös harjoittaa erilaisia havainnointiin, tutkimiseen ja kokeilemiseen liittyviä taitoja. Koulun lähiympäristössä liikkumisen myötä tavoitteena on harjoittaa koulussa toimimista sekä koulun sääntöjen noudattamista.

Matematiikka. Matematiikan sisällöistä korostuvat luvut ja laskutoimitukset (S2) sekä geometria ja mittaaminen (S3) (ks. POPS 2014, 128–130). Tärkeimpänä tavoitteena on herättää oppilaiden kiinnostus matematiikkaan yhdessä tekemisen avulla. Oppilaiden kokemusmaailmaan liittyvän tehtävän avulla matematiikan sisällöt tulevat oppilaita lähelle kiinnostavalla tavalla. Yhteisessä projektissa harjoitetaan lukujen ja peruslaskutoimitusten hallintaa sekä tutustutaan geometrian ja mittaamisen perusteisiin. Myös matematiikan osalta opettajan on mahdollista eriyttää jaksoon sisältyvien taitojen harjoittamista, mikäli oppilaiden taitotaso merkittävää vaihtelua.

3 TYÖSKENTELY JA TOTEUTUS

3.1 Ideointi

Tuntimäärä: 2–4 tuntia

Tarvittavat materiaalit: pienoismalliesimerkit

Välineet: kamera, puhelin tai tabletti kuvaamista varten, piirustus- ja kirjoitusvälineet

Työtilat: oma luokkahuone, koulun lähiympäristö

Jakso aloitetaan esittelemällä tuleva työ sekä avaamalla pienoismallin käsitettä. Oppilaiden kanssa pohditaan yhdessä mitä pienoismalli tarkoittaa ja mitä sen suunnittelussa on otettava huomioon. Mietitään yleisellä tasolla mitä pienoismallin tekeminen vaatii ja mistä materiaaleista sen voi rakentaa. Opettaja näyttää oppilaille kuvia erilaisista pienoismalleista ja mikäli mahdollista, esittelee jonkinlaista valmista mallia. Keskeistä on tehdä pienoismallin käsite kaikille ymmärrettäväksi ja korostaa mittakaavan merkitystä.

Varsinainen aiheeseen virittäytyminen ja ideointi aloitetaan tekemällä retki koulun lähiympäristöön. Tarkoituksena on tutkia ja ihmetellä koulun ympäristöä pienoismallin suunnittelun näkökulmasta. Oppilaat tekevät muistiinpanoja havainnoistaan valitsemallaan tavalla, esimerkiksi käsin kirjoittamalla, valokuvaamalla tai piirtämällä. Tehtävänantona on tarkkailla luontoa ja rakennettua ympäristöä: mikä kiinnittää huomiosi, mikä on ihmisen tekemää, miten luonto näyttäytyy ja millaisia erilaisia muotoja löydät (pallo, kuutio, kartio, neliö, kolmio). Retkellä tarkkaillaan lähiympäristön erilaisia rakennuksia, teitä sekä luontoa. Lisäksi oppilaita pyydetään poimimaan mukaansa jokin yksi, itseä kiinnostava luonnosta löytyvä kappale, jota hyödynnetään pienoismallin rakentamisessa. Oppilas voi kerätä esimerkiksi kirjavan vaahteranlehden, kiemuraisen kepin, erikoisen kiven tai muhkuraisen kävyn.

Retken jälkeen koko ryhmän kanssa keskustellaan tehdyistä havainnoista ja oppilaat saavat esitellä tekemiään muistiinpanoja sekä luonnosta keräämiään erilaisia kappaleita. Keskustelun pohjalta opettaja kerää havainnoista yhteenvedon, jota hyödynnetään suunnitteluvaiheessa. Ideoinnin tarkoituksena on avata uusia ja erilaisia näkökulmia varsinaisen suunnittelun tueksi (Laamanen & Seitamaa-Hakkarainen, 2014, 13).

3.2 Suunnittelu ja kokeilu

Tuntimäärä: 2–4 tuntia

Tarvittavat materiaalit: esimerkkikuvia erilaisista ympäristöistä ja/tai video aiheesta, “mittatikkuihminen”, suunnitteluohje, paperia ym. materiaalia prototyyppeihin

Välineet: tabletit, piirustus- ja kirjoitusvälineet

Työtilat: oma luokkahuone

Suunnittelun tueksi opettaja esittelee erilaisista ympäristöistä kuvia, joita tarkastellaan yhdessä koko luokan kanssa oppitunnin aluksi. Vaihtoehtoisesti tai kuvien lisäksi opettaja voi myös näyttää aiheeseen liittyvän videon, esimerkiksi Ylen Oppiminen-sivustolta löytyvät Kaupunkiluonnossa ja Kaupunki elinympäristönä -videot (ks. lähdeluettelo). Kuvien ja videon on tarkoitus herättää oppilaiden uteliaisuus ja päästää suunnittelussa tarvittava luovuus valloilleen. Vaikka valmistettava työ mukaileekin koulun todellista lähiympäristöä, saa lopputuloksessa silti näkyä oppilaiden omat ideat. Todenmukaisuutta oleellisempaa on pyrkiä noudattamaan työn sisäistä mittakaavaa, millä tässä yhteydessä tarkoitetaan esimerkiksi rakennusten, ihmisten ja kasvien suhdetta toisiinsa. Toisin sanoen pienoismalliin tuleva koulurakennus ei voi olla ihmishahmoja pienempi tai ihmishahmot puita suurempia. Hullutella silti saa ja pitää, jotta valmiista työstä tulee aidosti tekijöidensä näköinen.

Pienoismallin toteuttamiseksi oppilaat jaetaan 4–5 hengen ryhmiin, joista jokainen vastaa yhden korttelin suunnittelusta ja toteutuksesta. Suunnittelun apuna oppilailla on käytössään edellisellä oppitunnilla koottu yhteenveto retkellä tehdyistä havainnoista. Jokaisella ryhmällä on myös omaa aluettaan vastaavasta todellisesta ympäristöstä ilmakehu (esim. Google Maps), jonka on tarkoitus auttaa hahmottamaan mittasuhteita ja tehdä näkyväksi mitä kaikkea omalla alueella oikeasti on. Ilmakehuan sijaan voidaan käyttää karttaa, mutta tällöin on otettava huomioon, että osa oppilaista ei välttämättä tiedä mitä kartta kertoo ja miten sitä pitää tutkia. Pienoismallin mittakaavan konkretisoimiseksi ryhmillä on käytössään “mittatikkuihminen” eli esimerkiksi tulitikun kokoinen ihmishahmo. Tätä mittatikkua apunaan käyttäen ryhmät suunnittelevat korttelinsa sisällön.

Suunnitelma toteutetaan pääosin piirtämällä. Kirjoittaakin saa, mutta koska kaikki oppilaat tuskin osaavat vielä alkusyksystä lukea, on piirtäminen ensisijainen suunnitelmien

toteuttamismuoto. Piirtää voi perinteisesti kynillä, mutta myös tabletti on hyvä väline piirrosten toteutukseen. Ryhmät saavat suunnitteluohjeen, jossa on selkeästi kirjaimin, kuvoin tai symbolein kerrottu suunnitelman vaadittu sisältö (ks. liite 1). Ohje voi olla myös esimerkiksi videon muodossa. Suunnitelmasta on hyvä tulla ilmi ainakin seuraavat asiat: 1) mitä kortteliin tehdään (esim. rakennukset), 2) minkä kokoisia rakennelmat ovat, 3) mitä materiaaleja käytetään, 4) mitä työvälineitä tarvitaan sekä 5) työnjako.

Suunnitelmista kannattaa mahdollisuuksien mukaan tehdä prototyyppejä. Esimerkiksi rakennuksia pystyy testaamaan paperista tai pahvista rakentamalla. Prototyypit auttavat hahmottamisessa ja niiden avulla suunnitelmaa on tarpeen vaatiessa helppo muokata. Lisäksi suunnitteluun on syytä varata riittävästi aikaa. Oppilaat saattavat tarvita varsin runsaasti ohjausta ja apua suunnittelutyössä. Opettajan tulee kannustaa ja antaa palautetta koko suunnitteluprosessin ajan, mikä sujuvoittaa oppilaiden työskentelyä ja auttaa pitämään kokonaisuuden hallinnassa. On tärkeää, että erityisesti juuri koulutaipaleensa aloittaneet innokkaat ekaluokkalaiset, joilla ei välttämättä ole kokemusta suunnittelusta, saavat tarpeeksi tukea suunnittelun ja koko työn toteutuksen jokaisessa vaiheessa (Laamanen & Seitamaa-Hakkarainen, 2014, 22).

3.3 Tekeminen

Tuntimäärä: 4–8 tuntia

Tarvittavat materiaalit: valmis pohja pienoismallille, luonnosta kerätyt materiaalit, puupalikat, kierrätyskartongit, langat, kankaat, maalit, liima

Välineet: vasara, hiomapaperi, mittausvälineet, maalaustarvikkeet, liima, sakset, neula, suojavaatteet

Työtilat: oma luokkahuone, käsityöluokat

Kortteli suunnitellaan valmiille pohjalle, joka voi olla esimerkiksi vanerilevyä. Pohjan koko on noin 50 cm x 50 cm, jotta siinä on tarpeeksi tilaa rakentaa. Opettaja voi maalata tai muuten merkitä pohjaan valmiiksi tiet, jolloin pienoismallia voidaan helposti hyödyntää myöhemmin liikennesääntöjen opettelemisessa.

Työskentely aloitetaan aina tutustumalla koko luokan kanssa välineisiin ja tekniikoihin. Esimerkiksi saksien käyttö saattaa olla monelle tuttua, mutta turvallisuuden

varmistamiseksi on syytä yhdessä käydä läpi ja kokeilla miten leikkaaminen käytännössä tapahtuukaan. Saksien lisäksi oppilaat tulevat tarvitsemaan ainakin vasaraa, hiomapaperia ja mittausvälineitä. Myöhemmin käyttöä löytyy todennäköisesti myös maalaustarvikkeille, liimalle ja neulalle.

Suunnitteluohjeessa oppilaita on pyydetty käyttämään sekä pehmeitä että kovia materiaaleja. Lisäksi käytössä on retkellä luonnosta kerätyt materiaalit. Ryhmien suunnitelmat saattavat erota toisistaan paljonkin sen suhteen miten eri materiaaleja on hyödynnetty ja yhdistelty. Työskentelyssä tarvitaan oman luokkahuoneen lisäksi teknisen ja tekstiilityön tiloja, minkä lisäksi ryhmät saattavat edetä kovin eri tahtia. Tämä asettaa haasteita tilojen käyttöön: milloin olla missäkin tilassa ja miten varmistua siitä, että työtila sopii jokaisen ryhmän tarpeisiin. Ihannetilanteessa opettajia on kaksi tai käytössä on koulunkäynninohjaaja, jolloin luokka voidaan jakaa ja ryhmät pääsevät työskentelemään kulloiseenkin työvaiheeseen sopivassa tilassa.

3.4 Dokumentointi ja arviointi

Tuntimäärä: 2 tuntia

Tarvittavat materiaalit: itsearviointilomake

Välineet: puhelimet ja tabletit

Työtilat: oma luokkahuone

Jakson aikana oppilaat dokumentoivat ryhmänsä työskentelyä ja käsityöprosessin eri vaiheita valokuvaamalla. Välineenä dokumentoinnissa voidaan käyttää puhelimia, tabletteja tai kameroita. Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen dokumentoinnissa on hyvää harjoitusta tv-taitojen kehittymiselle. Tämänkaltaiseen dokumentointiin ohjataan myös opetussuunnitelman perusteissa (ks. POPS 2014, 147). Opettajan on tärkeää muistuttaa oppilaita dokumentoinnista ja ohjata ottamaan kuvia, jotta jokainen prosessin vaihe tulisi tallennettua. Oppilaiden ottamia kuvia hyödynnetään jakson arvioinnissa, mutta kuvia voidaan myös asettaa valmiin pienoismallin kanssa näyttille jakson päätyttyä.

Arvioinnissa hyödynnetään monipuolisesti eri arviointitapoja. Jakson arviointiin sisältyvät opettajan arviointi, oppilaiden itsearviointi sekä vertaisarviointi. Erilaisten arviointitapojen yhdistäminen toisiinsa mahdollistaa monipuolisen palautteen saamisen, mikä

puolestaan tukee oppilaan kehittymistä käsityötiedoissa ja -taidoissa laaja-alaisesti (ks. POPS 2014, 147). Kaikissa käytetyissä arviointitavoissa arviointi kohdistuu käsityöprosessiin kokonaisuudessaan. Kokonaisen käsityöprosessin arviointi tuottaa niin ikään monipuolisempaa palautetta oppilaan kehittämisestä kuin pelkän käsityöprosessin lopputuotteen arviointi.

Opettaja arvioi oppilaiden työskentelyä ja oppimista koko jakson ajan havainnoimalla. Havainnoidessaan opettaja kiinnittää huomiota niin yksittäisen oppilaan edistymiseen kuin pienryhmien työskentelyyn. Jatkuvan havainnoinnin perusteella opettajan on helppo antaa oppilaille välitöntä palautetta ja henkilökohtaista ohjausta sekä tarpeen tullen eriyttää työskentelyä yksilö- tai pienryhmätasolla. Jatkuva havainnointi ja palautteen antaminen ovatkin hyvä keino seurata oppilaiden kehittyviä prosesseja, suunnata prosessia uudelleen ja jopa asettaa uudenlaisia tavoitteita työskentelylle (Kokko, Viilo, Matinlauri & Tokola 2014, 93–94).

Jatkuvan havainnoinnin ja palautteen antamisen lisäksi opettaja arvioi oppilaiden dokumentoiman käsityöprosessin kokonaisuudessaan. Tästä opettaja antaa kullekin pienryhmälle palautetta henkilökohtaisesti. Palautteessa opettaja kiinnittää huomiota eri vaiheiden sujumiseen sekä ryhmän keskinäiseen työskentelyyn. Jakson päätteeksi tehdyt työt esitellään muulle luokalle. Esittelyn lomassa keskustellaan lisäksi työskentelystä, opituista asioista sekä projektiin liittyvistä kokemuksista ja mielipiteistä.

Oppilaat arvioivat omaa ja muiden työskentelyä jakson lopulla. Itsearviointissa kiinnitetään huomiota itsenäisen työskentelyn taitoihin ja ryhmätyötaitoihin sekä käsityötuotteen suunnitteluun ja monimateriaalisuuteen. Oppilaiden itsearviointilomake löytyy liitteestä 2. Vertaisarviointissa oppilaat arvioivat muiden ryhmien tuotoksia ja koko luokan yhteistä valmista pienoismallia sanallisesti. Kukin pienryhmä arvioi vähintään yhden ryhmän työtä antamalla myönteistä palautetta ja keksimällä jonkinlaisen kehitysehdotuksen työhön liittyen. Vertaispalautteen antaminen voidaan liittää valmiiden töiden esittelyyn.

4 MUUTA HUOMIOITAVAA

Tähän mennessä jaksosuunnitelmassa on esitelty jakson tavoitteet ja sisällöt sekä käsityöprosessin eteneminen vaihe vaiheelta. Käsityön opetuksessa voi kuitenkin tulla vastaan myös muita asioita, jotka opettajan olisi tärkeää huomioida. Toisaalta on myös hyvä muistaa, että jaksosuunnitelma on karkeahko kuvaus työskentelyn etenemisestä jaksolla. Sovellusmahdollisuuksia löytynee siis useita, ja opettajalla onkin mahdollisuus muokata kokonaisuutta haluamallaan tavalla. Seuraavaksi kuvataan vielä lyhyesti muutamia asioita, jotka jaksolla on tärkeää huomioida sekä tuodaan esille joitakin sovellusehdotuksia.

Tässä käsityön jaksossa työskentely on monivaiheista, työskentely tapahtuu sekä yksin että ryhmässä ja materiaaleja ja välineitä käytetään monipuolisesti. Jakso sisältää siis monia asioita, jotka tulee ottaa huomioon ja joissa oppilaita tulee ohjata. Koska oppilaat ovat vielä pieniä ja vasta opettelevat koululaisen taitoja, on opettajan tärkeää ohjata ja tukea oppilaita prosessin kaikissa vaiheissa. Mikäli mahdollista, työskentelyssä kannattaa hyödyntää useamman aikuisen työpanosta: luokanopettajan rinnalla voi hyvin työskennellä tilanteen mukaan joko koulunkäynninohjaaja, erityisopettaja tai resurssiopettaja. Mikäli koululla on kummiluokkatoimintaa tai vastaavaa luokkien välistä yhteistyötä, voi ohjausapuna hyödyntää mainiosti myös ylempien luokkien oppilaita.

Eriyttäminen on tärkeää tällä jaksolla, aivan kuten muussakin opetuksessa. Tarkkoja eriyttämiseen liittyviä ohjeita jaksolle ei voi antaa, sillä eriyttämistarpeet vaihtelevat aina ryhmäkohtaisesti. Opettajan tulee siis tekemiinsä havaintoihin perustuen tehdä tarpeen mukaan muutoksia jaksosuunnitelmaan, jotta jokainen oppilas voi työskennellä itselleen sopivan tasoisen tehtävän parissa ja saada työskentelystä onnistumisen kokemuksia. Mahdollisia ratkaisuja eriyttämiseen voisivat olla esimerkiksi suunnitteluohjeen ja itsearviointilomakkeen selkeyttäminen, oppilaalle sopivien materiaalien ja välineiden valitseminen sekä tekniikoiden ja työvaiheiden yksinkertaistaminen.

Opettaja voi kuitenkin suunnitella eriyttämistä jo jonkin verran etukäteen, sillä monet eriyttämiskeinot tukevat kaikkien oppilaiden työskentelyä. Kaikkia oppilaita hyödyttävät esimerkiksi runsaat esimerkit, visualisointi ja esillä oleva työskentelyrunko sekä prosessin pilkkominen selkeästi eri vaiheisiin ja näiden vaiheiden pilkkominen edelleen pienempiin osiin. Työskentelyä voidaan eriyttää myös tarkasti suunnitellun ryhmäjaon avulla.

Pienryhmiin olisi hyvä valita erilaisia oppilaita, jotka voisivat tukea toisiaan ja näin hyötyä toistensa osaamisesta työskentelyn eri vaiheissa. Oppilaiden taitoihin perustuvien tasoryhmien käyttäminen ei sen sijaan ole perusteltua.

Sovellusmahdollisuuksia jaksolle on olemassa useita, oikeastaan vain opettajan ja oppilaiden mielikuvitus on rajana. Käsityön osalta projektia voisi jatkaa vaikkapa valmistamalla jonkinlaiset pienoismalliin sopivat hahmot (esim. sorminuket). Uusien tekniikoiden oppimisen myötä pienoismallia voidaan myös täydentää erilaisilla osilla. Myös ympäristöopin ja matematiikan sisältöjen käsittelyä on mahdollista laajentaa entisestään. Ympäristöopin osalta pienoismallia voidaan hyödyntää loistavasti esimerkiksi liikennesääntöjen opettelussa, sillä pienoismallin pohjana toimii todellinen ympäristö. Matematiikassa pienoismallin avulla voidaan harjoitella vaikkapa mittaamista, jolloin oppilaat voivat tarkastella, kuinka hyvin kouluvuoden alussa on osattu arvioida mittasuhteita. Jakson sisältöjä voidaan soveltaa ja laajentaa mainiosti myös muihin oppiaineisiin.

LÄHTEET

Collanus, M. 2009. Integraatio: uhkasta mahdollisuudeksi.

<http://www.konstit.fi/koti/mcollanus/> (Luettu 7.3.2016)

Fernström, P., Karppinen, S. & Ojala, M. 2014. Eheyttävä oppiminen ja käsityön suunnittelun

opetus. Teoksessa A. Nuutinen, P. Fernström, S. Kokko & H. Lahti (toim.)

Suunnittelusta käsin. Käsityön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua. Helsingin yliopisto, 100–116. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153027> (Luettu 7.3.2016)

Hilmola, A. & Syrjäläinen, E. 2014. Suunnittelu osana käsityön opetusta – mitä

arviointitulokset tästä kertovat? Teoksessa A. Nuutinen, P. Fernström, S. Kokko & H. Lahti (toim.) Suunnittelusta käsin. Käsityön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua. Helsingin yliopisto, 118–131.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153027> (Luettu 7.3.2016)

Kokko, S., Viilo, M., Matinlauri, M. & Tokola, A. 2014. Kokonainen käsityö ja suunnittelun ohjaaminen peruskoulussa – käsityön opettajaopiskelijoiden kokemuksia. Teoksessa A. Nuutinen, P. Fernström, S. Kokko & H. Lahti (toim.) Suunnittelusta käsin.

Käsityön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua. Helsingin yliopisto, 81–98.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153027> (Luettu 7.3.2016)

Laamanen, T-K. & Seitamaa-Hakkarainen, P. Suunnittelutehtävät, inspiraation lähteet ja ideointi. Teoksessa A. Nuutinen, P. Fernström, S. Kokko & H. Lahti (toim.) Suunnittelusta käsin. Käsityön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua. Helsingin yliopisto, 12-26.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153027> (Luettu 27.4.2016)

POPS 2014: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus.

http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Luettu 26.2.2016)

Yle. Oppiminen-verkkosivusto. <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/15/kaupunki>

(Luettu 21.4.2016.)

Yliverronen, V. 2014. Esikoululaisten käsityösuunnittelu: mielikuvitusta, eläytymistä ja

leikkiä. Teoksessa A. Nuutinen, P. Fernström, S. Kokko & H. Lahti (toim.)
Suunnittelusta käsin. Käsityön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua. Helsingin
yliopisto, 67–79. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153027> (Luettu 7.3.2016)

Kuvien lähteet

Papunetin kuvapankki, www.papunet.net

- Elina Vanninen (vasara, sivellin)
- Sergio Palao/CATEDU (viivain, kangas, kartongit, liima, neula)
- Paxtoncrafts Charitable Trust (lankakerä, puupölkky, saha, sakset)

LIITTEET

Liite 1: Suunnitteluohje

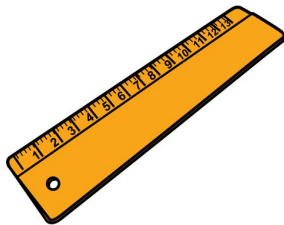
Ra-ken-ne-taan pie-nois-mal-li!

Miet-ti-kää seu-raa-via koh-ti-a ryh-män-ne kans-sa.

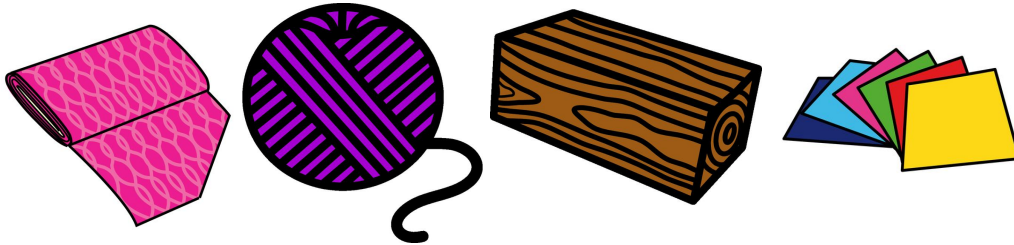
Mi-tä ha-lu-at-te o-maan kort-te-liin-ne? E-si-mer-kik-si ra-ken-nuk-si-a ja kas-ve-ja.

Piir-tä-kää.

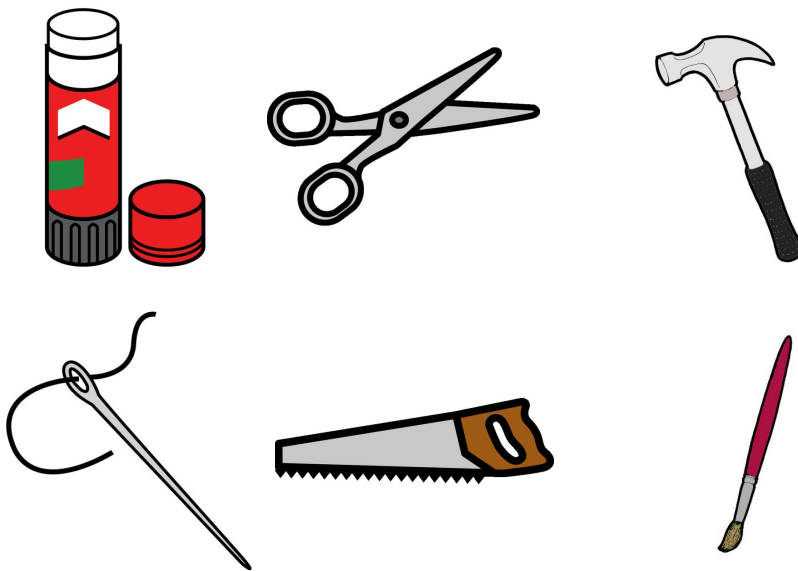
Mi-tat-kaa vii-vai-men ja mit-ta-tik-ku-ih-mi-sen a-vul-la, min-kä ko-koi-si-a ra-ken-nel-mat o-vat.

Mi-tä peh-mei-tä ja ko-vi-a ma-te-ri-aa-le-ja käy-tät-te?

Mi-tä työ-vä-li-nei-tä tar-vit-set-te?

Miet-ti-kää työn-ja-ko. Ku-ka te-kee mi-tä-kin?

Liite 2: Itsearviointilomake

Ni-mi: _____

Ar-vi-oi o-maa o-saa-mis-ta-si. Vä-ri-tä so-pi-va hy-my-naa-ma.

O-sa-sin kek-si-ä e-ri-lai-si-a i-de-oi-ta pie-nois-mal-liin.

O-sa-sin suun-ni-tel-la tuot-tei-ta i-de-oi-te-ni poh-jal-ta.

O-sa-sin käyt-tää e-ri-lai-si-a ma-te-ri-aa-le-ja.

O-sal-lis-tuin ryh-mä-ni työs-ken-te-lyyn.

O-sa-sin kuun-nel-la ja aut-taa mui-ta ryh-mäs-sä-ni.

Pie-nois-mal-lin te-ke-mi-nen o-li mu-ka-vaa.

